

"Akkuyu Nükleer Santrali Riskli ve Denenmiş Bir Teknolojidir"

Prof. Dr. Tolga Yarman

Değerli Arkadaşlarım:

TAEK'in savunmasını az önce okudum.

Buradaki en zayıf nokta, 2011'de Rus Firması'ndan yeni bir yer etüt çalışması istenmiş olmasına dair "idare beyanı"... 1976'da verilen yer lisansı madem geçerli sayılıyor, o zaman neden Rus Firması'ndan yeni olcutlere uygun bir yer etüdü yapması isteniyor? Eğer bÃ¶yle bir etüt yapılması istenmek zorunda kalınmısa, nasıl olup da 1976'da verilen lisansın "mutlak geçerliliği" ileriye sürülebilir? Bir lisansın "ebediyen geçerli varsayılması" her halde mümkün değildir. Mevzuata, bu yönde gerekli yaptırımın konulmamış olması, yer lisansını "ebediyen" geçerli kılmaz, olsa olsa mevzuat yazılırken "genel hukukun gereklerinin" tam yerine getirilmemiş olduğunu isaret eder.

1976 lisans olcutleriyle bugünkü lisans olcutleri arasında bir cırpıda sayılamayacak kadar çok fark vardır. O gün kriter olarak, ayrıca uluslararası mevzuatta geçerli sayılmamış, birçok kriter, bugün inceleme konusu yapılmak zorundadır. Bunların arasında (tarafımdan telaffuz edilmediği için), malum "turizm etki değerlendirilmesi", giderek "sebze - meyve üretimi etki değerlendirilmesi", gelmektedir. Bolge 40 yıl önce olduğundan, çok daha fazla meskundur. Bu olgu dahi başlı başına değerlendirilmeyi gerektirir. Ece mis fay hattı, o günkü skoplarda yoktur, ele alınmak zorundadır. Değerli Prof. Ahmet Ercan'ın dikkate getiremediği Kıbrıs dalma batma kusuru ve Olu Deniz Kırgının etkisi incelenmek zorundadır.

Daha vahimi sudur (ki bu tarafımdan hem dünya kamuoyuna, hem de Rus Firması'na önemle telaffuz edilmiştir): 1970'lerde, her biri 1000 MWe'lik, yuvarlak 1 milyon santralden yalnızca birinin, bir omur boyu, elden kaçabileceği hesaplanıyordu... Meydana gelen kazalar, o da bugün-

ku oturmuş teknolojisi itibarıyla, yuvarlak her yüz santralden birinin, bir omur boyu, hiç dikkate alınamaması sebeplerden dolayı, elden kaçabileceğini göstermektedir; bu olgu, kaza riskini (eski idrake göre) 10 000 kat arttırmaktadır. Böylesi bir gelişme bütün yerleşik mevzuatları alt üst etmeye yeter. (Bu konudaki kaygılarımı, 1995'te yayınlanan "Gecmiste ve Günümüzde Nükleer Enerji Tartışması" başlıklı kitabımda dile getirmiştim.)

Rus Firması, ya da Japon veya Amerikan Firması fark etmez, istediği kadar "Benim ayrımı eksimez!", desin; dikkate getirdiğim "riski" değiştiremez. Hele denenmemiş bir teknoloji için yüksekten atarak tutarak "risk hesabi" yapmak, mühendislik açısından gülünçtür.

Mesele demek ki, sudur: Akdeniz'den başlayarak Türk Halkı, böyle bir riski kabul ediyor mu, etmiyor mu? Böylesi bir kabulü ya da reddi, tek bir teknik etüde bugün artık kimse sigdirmaz. Dikkate getirdiğim "akademik hesap", oysa, iste, yerleşik tüm mevzuatı "kaduk" etmeye yeterden fazladır. Kararı "teknik etüt" değil, referandum verir, halk verir. Bunun, bugün mevzuatta yer almaması, "temel bir hukuk gereği" olarak mutalla edilmesine mani olmaz!..

Ruslar'a da söyledim, dünyaya da söyledim. Bu santraller kurulur

ancak, asla çalıştırılmaz. Türkiye'nin parasını alırlar ve orası dünyanın en lüks ve pırlı pırlı "nükleer müzesi" olur.

**

Son bir nokta:

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) Başbakanlığa bağlı olarak kurulmuştur. Nasıl ki, Sayıştay İmar İskan Bakanlığı'na, ya da Sanayi Bakanlığı'na bağlanamazsa, TAEK, Enerji Bakanlığı'na bağlanamaz. Böylesi bir deli sacmalığı dünyanın hiç bir yerinde yoktur. TAEK, Enerji Bakanlığı'ni atom enerjisi işlerinde, denetleyecektir, onun maiyeti kilinamaz. Allaskina ilçe adliyesi kaymakamlığın maiyeti mi olur? Olursa o zaman, bagimsiz yargı, giderek adalet olmaz. İdare'nin (asadaki yazıyla tarafımıza ekli olarak intikal etmiş olan), savunmasının her sayfasının tepesinde, "Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı TÃ¼rkiye Atom Enerjisi Kurumu", ibaresinin yer alması bulunması, devasa bir nükleer hukuksuzluğun bagira bagira ilanidir...

**

Hepinize güzel dileklerle, sevgiler, saygılar sunuyorum...

NOT: Tolga Yarman'ın Antinükleer e-posta grubuna iletildiği mektuptan alıntıdır.